

Rijn- en Kennemerlandse Mare

De **Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV)** is een landelijke vereniging met 24 regionale afdelingen.

Voor de **afdeling RIJNLAND en KENNEMERLAND** gelden onderstaande postcodes, maar uit het hele land kunnen mensen lid worden van de afdeling.

2170-2182 (Sassenheim, Lisse, Hillegom), 2200-2259 (Katwijk, Noordwijk, Rijnsburg, Valkenburg, Voorhout, Voorschoten, Wassenaar), 2300-2399 (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Warmond, Roelofarendsveen, Zoeterwoude, Hazerswoude), 2400-2439 (Alphen a/d Rijn, Bodegraven, Nieuwkoop), 2442-2489 (Ter Aar, Aarlanderveen, Zwammerdam), 2500-2529 ('s-Gravenhage Centrum, Laakkwartier), 2560-2599 ('s-Gravenhage Segbroek, Zuiderpark, Scheveningen, Haagse Hout annex Mariahoeve) en 2730-2739 (Benthuizen).

1940-1949 (Beverwijk, Wijk aan Zee), 1960-1969 (Heemskerk), 1950-2082 (gemeente Velsen: Velsen-Noord, Velsen-Zuid, IJmuiden, Driehuis, Santpoort-Noord, Santpoort-Zuid, Velserbroek), 2000-3180 (gemeente Haarlem en Haarlemmermeer: Haarlem, Spaarndam, Haarlemmerliede, Hoofddorp, Zwaanshoek, Vijfhuizen, Cruquius, Boesingheliede, Beinsdorp, Nieuw Vennep, Burgerveen, Leimuiderbrug, Weteringbrug, Abbenes, Buitenkaag, Lisserbroek, Rozenburg), 2040-2042, 2116 (gemeente Zandvoort: Zandvoort en Bentveld), 2050/2051, 2060/2061, 2110/2111, 2114, 2120/2121 (gemeente Bloemendaal: Bloemendaal, Overveen, Aerdenhout, Vogelenzang, Bennebroek), 2101-2106 (Heemstede).

Het lidmaatschap van de NGV, waarbij u de gedrukte versie van het tijdschrift Gens Nostra ontvangt, is € 54,- per jaar. Het digitale lidmaatschap kent een lagere contributie van € 44,50. Voor meer informatie, aanmelden en wijzigingen doorgeven kunt u uitsluitend terecht bij de landelijke centrale:

- op de website www.ngv.nl of ledenadministratie@ngv.nl
- of per post naar NGV, Postbus 50, 3980 CB, Bunnik.

Meer informatie over afdeling Rijnland en Kennemerland kunt u vinden op <https://www.ngv-afdelingen.nl/ryn/>

Adres verenigingscentrum: Kosterijland 3-5, 3980 CB Bunnik.

Openingstijden: woensdag op afspraak, elke 1^e en 3^e donderdag en 2^e zaterdag van de maand van 10-16 uur, behalve op feestdagen.

Voor informatie of vragen per e-mail info@ngv.nl

Afdeling Rijnland en Kennemerland / jrg. 30 / nr. 88 / april 2025

Inhoudsopgave	Pag.
Genealogisch plezier	3
Activiteiten van de afdeling	5
- Afdelingsavonden	5
- Voorouderspreekuur in Oegstgeest en Haarlem	9
NGV-Evenement 2025 en 40 jaar NGV-afd. Rijn- en Kennemerland	8
Verhalenboek Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders, dl 2	9
Vrijwilligers gevraagd voor NGV-Evenement 2025	9
Verslag: Rechtspraak in de Bollestreek 1590-1616	10
Verslag: Nederland in beweging	12
Neem ook eens een kijkje op websites van historische verenigingen in onze regio	15
Voorouderspreekuur in de regio	16
Nomineren voor de Schepperle-Award 2025	17
80 jaar NGV in 2026 en studiereis Salt Lake City	17
Aagje Stoop en haar gezin	18
Oud schrift; afgeslagen rekest	23
Het Leidse stadhuis volledig afgebrand en wat dat voor de bevolkingsregistratie en het archief betekende	26
Transcriptie oud schrift	30
Wetenswaardigheden:	31
- Cursusaanbod regionaal archief Alkmaar	31
- Boek: Machineman. De tijden van Eise Eisinga	31
- Een plek reserveren bij Nationaal archief	32
- Publicaties van de afdeling	33

Genealogisch plezier

Bestaat genealogisch plezier?

Ja, “plezier in het uitoefenen van genealogie” is een zinsnede die we vaker uitspreken. We hebben plezier in wat we doen, namelijk het uitzoeken van onze familiegeschiedenis. “Genealogisch plezier” is voor mij sterker, de overtreffende trap. Door dit zo uit te drukken is familiegeschiedenis onlosmakelijk met plezier verbonden. Maar misschien sla ik wel door.

Afgelopen week beleefde ik veel genealogisch plezier. Op maandag is er altijd markt in Oegstgeest en op weg naar ons Dorpscentrum passeerde ik een zonnige markt waar het gezellig druk was. Er was een gesprek met de Oegstgeester Courant afgesproken, om over de NGV Rijn- en Kennemerland als gebruiker van het Dorpscentrum en ons landelijk evenement op 27 september in de Leidse Hooglandsche kerk te vertellen. Ja, iedereen is dan zonder betaling van harte welkom! Op enig moment liet de journalist me een uitdraai van het internet zien waarin gesuggereerd werd dat zelfs afstamming van de Bijbelse koning Salomon niet uitgesloten werd. Na een gesprek over de kwaliteit van de genealogie op het World Wide Web en het belang van archiefdiensten – “Erfgoed moet geen sterfgoed worden”, aldus mijn gesprekspartner – bleek dat we onze betovergrootouders gemeenschappelijk hadden. De interesse was gewekt en op een bank illustreerde ik het gebruik van WieWasWie.

Allebei hadden we genealogisch plezier en dat kwam nog dichterbij toen het signalement van een voorouder werd voorgetoverd. We hadden genealogisch plezier, wat even later werd versterkt toen we bedachten dat een foto bij het historische gemeentehuis van Oegstgeest passend zou zijn. De journalist belde aan en een bekende van onze afdelingsavonden deed open. Er volgde een verhaal over het oude gemeentehuis waar akten van de burgerlijke stand altijd werden opgemaakt en recht werd gesproken. We hadden alle drie genealogisch plezier. Dat plezier moeten we op 27 september ook hebben en het bestuur hoopt dat de Hooglandsche Kerk dan een en al activiteit uitstraalt. Familieleden van u zijn ook van harte welkom en voor de kinderen richten we een speciale hoek in. Op pagina 8 kunt u meer lezen.

Enthousiasmeerde ik in Oegstgeest iemand die nog niet bekend was met onze mooie hobby, in ons landelijk verenigingscentrum in Bunnik werd ik geënthousiasmeerd door Robert Philippo, die een door de NGV georganiseerde workshop “Zoeken in België” gaf. Mijn Vlaamse roots kriebelden van plezier bij

de informatie en mogelijkheden in het Belgische. Robert komt op 20 mei overigens een lezing in Haarlem geven over een heel ander onderwerp in de Schakel – zie pagina 6. Het genealogische plezier zal er ook dan zijn. Het bestuur hoopt dat veel leden van de voormalige afdeling Kennemerland weer opnieuw aansluiten.

Dat het verbinden van de genealogie met lokale geschiedenis van meerwaarde is om het reilen en zeilen van uw voorvaders beter te begrijpen, is bijna een open deur. Omdat deze uitgave van onze Rijn- en Kennemerlandse Mare een digitale uitgave is, hebben we de toegang tot de verschillende websites van de regionale historische verenigingen meegenomen. Ongetwijfeld zal het surfen op de links, die u op pagina 15 aantreft, tot veel historisch en genealogisch plezier leiden. Voor de leden die al aan het schrijven zijn: eind april is de deadline om uw conceptverhaal in te leveren. In aanvulling op wat er over op pagina 9 is geschreven kan ik u alvast verklappen dat burgemeester en wethouders van Leiden hebben toegezegd dat een van hen het boek in ontvangst te zal nemen. Tot slot is het waardevol voor onze NGV-afdeling dat we sinds kort zijn gaan deelnemen aan de Erfgoedtafel van de gemeente Leiden. Aan die tafel nemen vertegenwoordigers van Leidse erfgoedinstellingen deel, om onderling af te stemmen en elkaar op onderdelen te versterken. Een van de afspraken is, dat ons bestuur via deze nieuwe partners nog meer bekendheid gaat geven aan “27 september”. Op een zelfde manier is ook gesproken met “Leiden Kennisstad”, een tafel waar de gemeente Leiden, Universiteit, HBO en MBO-onderwijs en Naturalis o.a. kennis over erfgoed wil stimuleren.

Dit is genealogisch plezier voor ons bestuur: familiegeschiedenis als erfgoed op de kaart zetten, zodat zo veel mogelijk mensen een hobby kunnen uitvoeren. Samen met andere organisaties. We hopen daardoor als vereniging te kunnen doorgroeien.

Namens het bestuur,
Ab Stikkelorum, voorzitter.

Activiteiten van de afdeling

Het bestuur van de afdeling Rijnland en Kennemerland organiseert verschillende activiteiten. U bent daarbij van harte welkom. Natuurlijk mag u ook uw burens, vrienden en kennissen, die geen lid zijn van onze vereniging, meenemen.

Afdelingsavonden

Voorafgaand aan elke lezing is er een inloop met:

- Mogelijkheid tot stellen van vragen aan bestuursleden, nader in te gaan op vragen of wensen die u heeft t.a.v. het opzoeken van gegevens of gebruik van genealogische computerprogramma's, vragen over oud schrift en natuurlijk NGV-leden ontmoeten met dezelfde passie.
- U kunt uw boeken en/of tijdschriften brengen voor de leestafel [mits het geschiedenis, genealogie of topografie betreft] en zelf ook boeken en/of tijdschriften uitzoeken vanaf de leestafel om mee te nemen.

De bijeenkomsten worden gehouden in de 'Kleine zaal' van het **Dorpscentrum, Lijtweg 9, 2341 HA Oegstgeest**. De toegang is gratis. De zaal is open vanaf 19.15 uur.

Het gebouw is goed rolstoeltoegankelijk. Koffie en thee is verkrijgbaar in de hal. Betaling graag via pin, maar contant kan ook. De 'Kleine zaal' bevindt zich vlak naast de ingang. Naast de bar hangt een scherm waarop informatie staat over de lezing mocht er ter plekke iets gewijzigd zijn.

Parkeergelegenheid - bij het naastgelegen winkelcentrum - is ruim en gratis. Meerdere bussen vanaf station Leiden Centraal gaan die kant op, ook rond 22.00 uur weer terug naar het station, zie www.9292.nl.

Streamen van lezingen S*

Mocht het niet lukken om aanwezig te zijn bij de lezingen dan kunt u het ook thuis volgen via streaming. In uitgave 85 staat stap voor stap vermeld hoe u dat kunt realiseren. Dit geldt alleen voor lezingen met een **S*** ervoor. Vaak wordt er een bevestiging en link naar de streaming gegeven via de nieuwsbrief. De link kunt u ook vinden via NGV-Academie op de website van de NGV.

S* Dinsdag 15 april 2025 (in de Kleine zaal)

Inloop: 19.15 – 20.00 uur

Start avond 20.00 – 22.00 uur

Onderwerp: **De wraak van de valsemunter**

Spreeker: **Cor de Graaf**

Valsemunterij is bijna net zo oud als het aanmunten van stukjes metaal met een stempel. Het was ook lucratief, al waren de risico's groot. In de Middeleeuwen waren straffen vaak zwaarder dan tegenwoordig. Ook voor valsemunterij werd men indertijd zwaar bestraft en wel met de doodstraf.

De 16e eeuw is in de geschiedenis van de Nederlanden een periode van chaos. Een deel van die eeuw waren we in oorlog, een centraal gezag ontbrak. Veel steden, heerlijkheden, abdijen en andere gebieden hadden muntrecht. Niet altijd was dat legaal verkregen en die semilegale munthuizen hebben een eigen naam gekregen: hagemunten.

Cor de Graaf is gemeentearchivaris bij Erfgoed Leiden en omstreken. Bij de lezing zal hij ingaan op het verschil tussen legale munthuizen, hagemunters en valsemunters. Het zal duidelijk worden dat de scheidslijn tussen deze categorieën in een periode van chaos kon vervagen. Centraal staat de bende van Anthonis van Eembrugge, telg uit een muntmeestersgeslacht en ook getrouwd met een dame met muntmeesters in haar voorgeslacht.

Ook wordt ingegaan op de vraag wat de economische schade van een dergelijke bende was en wordt een schatting gemaakt van de legale en illegale verdiensten van de bende.

In het ontmoetingscentrum De Schakel,
Pijnboomstraat 17, 2023 VN te **Haarlem**.

Dinsdag 20 mei 2025

Inloop: 19.15 – 20.00 uur

Start avond 20.00 – 22.00 uur

Onderwerp: **Via het zaad van Karbaat naar een onbekende soldaat**

Spreeker: **Robert Philippo**

Ledenvergadering van 21.30 tot 22.00 uur

De drie G's: Genealogie-Genetica-Geschiedenis, vormen de ingrediënten van deze lezing in de zoektocht naar een onbekende voorouder.

Tijdens de Bataafse Republiek werd **Neeltje PHILIPPO** in 1801 in Haarlem ongetrouwd moeder van haar zoon **Abraham**. Genealogen hebben soms te maken met een blokkade in de stamboom en deze vastlopers zijn vaak van grote ergernis.

Maar het gebeurt ook wel eens dat er zich onverhoopt kansen voordoen en die kansen komen soms uit vreemde hoeken. Soms komt dat plotsklaps uit de

huidige tijd, soms uit twee eeuwen terug; zo ook in deze casus. Opeens blijken vele hulpmiddelen samen de sleutel tot de oplossing te zijn, zoals de voorvader met de veranderde achternaam, of met DNA van veel mensen die opeens matchen via jouw onbekende voorvader, maar ook de militaire geschiedenis die de route naar het garnizoen van de onbekende soldaat aangeeft.

En dan, als je als genealoog alles op een rijtje zet en alles blijkt te passen, dan komt dat Eureka gevoel!

Vorouderspreekuur in Oegstgeest en Haarlem

Op de voorouderspreekuren is iedereen van harte welkom met vragen met betrekking tot genealogie, zowel leden als niet-leden.

Wilt u beginnen met onderzoek naar uw voorouders en weet u niet hoe dat moet? Bent u vastgelopen met uw onderzoek of tijdens het onderzoek zijn verschillende vragen ontstaan? Op het voorouderspreekuur treft u enkele bestuursleden die met u zullen meedenken. Wij helpen u graag met uw vragen over stamboomonderzoek en familiegeschiedenis.

In Oegstgeest doen wij dit voortaan in samenwerking met een vrijwilliger van Oud-Oegstgeest. Het voorouderspreekuur in 2025 wordt gehouden in:

Oegstgeest

Waar: Openbare bibliotheek, Lange Voort 2 T,
2341KA Oegstgeest
Tijd: 10.30 tot 12.30 uur
Data: Elke **1^e zaterdag** van de maand: 3 mei, 7 juni en
5 juli.

Haarlem:

Waar: Noord-Hollands archief, Jansstraat 40,
2011RX Haarlem
Data: Elke **3^e zaterdag** van de maand: 17 mei,
21 juni, 19 juli. 19 april vervalt.
Tijd: 10.00 – 13.00 uur.

Cursusaanbod 2025 en 2026

Cursusaanbod stamboomonderzoek voor beginners

Bibliotheek en Volksuniversiteit **Oegstgeest**: 29 oktober, 5, 12 en 19 november.
Van 10.00 tot 12.00 uur

Volksuniversiteit **Leiderdorp**: 28 januari, 4, 11 en 25 februari, 4 en 11 maart.

**NGV-Evenement Familiegeschiedenis 2025 en
40 jaar NGV-afdeling Rijnland en Kennemerland
27 september 2025**

Als bijlage bij deze Mare heeft u de flyer aangetroffen over het NGV-Evenement Familiegeschiedenis 2025 van 27 september. U ziet dat het al aardig vorm krijgt.

Zaterdag 27 september

in de Hooglandse Kerk te Leiden.

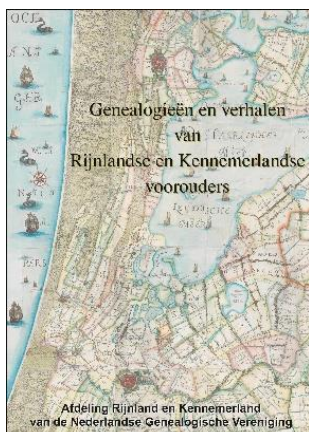
Thema: **Vrouwen en hun verborgen verleden.**

De kerk en de markt zijn de gehele dag open. Wel willen we graag summier registreren wie het Evenement en de lezingen komen bezoeken.

De entree is gratis.

Begin augustus komt er een mailadres voor aanmelding voor o.a. de lezingen.

Verhalenboek Rijnland en Kennemerland, deel 2

Onze publicatie *Genealogieën en verhalen van Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders* van september 2023 krijgt een vervolg. Deel II wordt gepresenteerd tijdens het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025. Dit keer gaat ruim de helft van de verhalen over VROUWEN. Nog steeds zijn vrouwen in de geschiedschrijving en het genealogisch onderzoek onderbelicht en daar willen wij graag verandering in aanbrengen. Het is nog steeds mogelijk een verhaal in te leveren. Meld het aan Ank Poland **redactie-ryn@ngv.nl**. We hopen natuurlijk vooral ook op leuke

bijdragen uit Kennemerland.

De uiterste inleverdatum is eind april 2025. Daarna kan er nog wel wat gesleuteld worden aan het verhaal of wat data, maar in principe moet het dan al wel ingeleverd zijn.

Vrijwilligers gevraagd voor het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025

Gedurende de dag van het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025 zijn er allerlei taken en taakjes waarvoor we bijzonder goed hulp zouden kunnen gebruiken. We denken dan bijvoorbeeld aan het registreren van bezoekers, bezoekers wegwijzen, de bemensing van onze afdelingsstand, het zetten en schenken van koffie en thee, een fotograaf, hulp bij de opbouw, enz..

Wij hopen dat u allen de datum **zaterdag 27 september** in uw agenda noteert. Wij verheugen ons erop om samen met u van deze dag een doorslaand succes te maken. Inmiddels hebben zich 14 vrijwilligers gemeld. Daar zijn we heel blij mee, maar meer hulp is zeker welkom. Meldt u aan via het mailadres van Ank Poland **redactie-ryn@ngv.nl**

Meer informatie over het NGV-Evenement Familiegesciedenis 2025 vindt u op onze website. Tegelijk met de verzending van deze uitgave sturen we een flyer mee over het evenement.

Rectificatie

Op blz. 25 van blad nr. 87 staat de regel '*Jan haalt ook **Albertus Costerus** aan, die in deze periode stadssecretaris van Woerden was.*'

Dat moet zijn **Bernard Corsterus**. Albertus was zijn vader.

Verslag lezing: Rechtspraak in de Bollenstreek 1590 en 1616

Door: Jan Leeuwenhoek

18 februari 2025

Ab Stikkelorum opent de vergadering. Hij ziet uit naar de lezing. Het gaat om een mooi voorbeeld van samenwerking tussen historisch-genealogisch geïnteresseerden: de vondst van een dingboek, samenwerking om het aan te schaffen en vervolgens het digitaal toegankelijk maken. En nu vanavond een mooi vervolg hierop met twee andere dingboeken!

Eerst nog enkele mededelingen: Er wordt al goed bijgedragen aan het tweede verhalenboek dat de afdeling Rijnland en Kennemerland in september gaat uitgeven; van en voor leden. Het is nog steeds mogelijk om een bijdrage in te leveren. Meld je dan bij Ank Poland.

Fijn is ook dat we via het voorouderspreekuur enkele nieuwe leden hebben gekregen!

Ook vanavond zenden we uit via de streaming. Aanvankelijk is er verbinding met 6 mensen, later op de avond steeg dat naar 15 personen.

Dan geeft Ab het woord aan Nel Schaap en Lidwien Smakman.

Nel trapt af en memoreert -Ab gaf het al aan- de vondst van het Crimineel dingboek 1698-1726 van het Baljuwschap Noordwijkerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout in 2019. Door samenwerking van historische verenigingen en Erfgoed Leiden en Omstreken kon het boek worden aangeschaft. En het is toegankelijk gemaakt via de site van het ELO. De link naar het origineel is: <https://www.erfgoedleiden.nl/collecties/archieven/archievenoverzicht/scan/s/0755/1.1.6/start/0/limit/10/highlight/1>

Het succes smaakte naar meer! Het bleek dat er in het archief in Leiden twee andere en oudere Criminele dingboeken waren. Het betreft de boeken 1590-1601 en 1602-1616. Nel en Lidwien hebben deze dingboeken vervolgens getranscribeerd en deze transcriptie is toegankelijk via de site van Oud Lisse. De linken naar de transcripties zijn:

<https://oudlisse.nl/wp-content/uploads/2024/08/Crimineel-Dingboek-1590-1601-Baljuwschap-Noordwijkerhout-Voorhout-Hillegom-en-Lisse.pdf>

<https://oudlisse.nl/wp-content/uploads/2024/08/Crimineel-Dingboek-1602-1616-Baljuwschap-Noordwijkerhout-Voorhout-Hillegom-en-Lisse.pdf>

Lidwien vertelt over hoe de lokale rechtspraak in elkaar zat. Je had de lage jurisdictie die belast was met civiele zaken en lichte delicten. De hoge jurisdictie werd gevormd door de baljuw en de hoge vierschaar. Daarboven was er het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland en daarboven de Hoge Raad. In deze

publicaties gaat het om de baljuw en de hoge vierschaar. Aanvankelijk betrof dit overigens alleen Noordwijkerhout; de andere dorpen zijn er later bijgekomen. Strafzaken werden gevoerd over landloperij, het gebruik van maten en gewichten, huurovereenkomsten en pachten, overspel, mishandeling en kerkelijke zaken.

De baljuw was de voorzitter en de hoge vierschaar werd gevormd door de welgeboren mannen. Bij een proces trad de baljuw op als aanklager en waren de welgeboren mannen de rechters die de straf bepaalden. Het kwam regelmatig voor dat de baljuw een hoge straf eiste en dat de welgeboren mannen lager oordeelden. Hij kon de doodstraf eisen, waarvan het “bungelen tussen hemel en

aarde” vandaan komt. Overigens kon de doodstraf destijds op een gruwelijke manier gebeuren -zoals bij Balthasar Gerards, de man die Willem van Oranje doodschoot- of op een meer directe minder gruwelijke wijze. In een voorbeeld dat Nel noemde hebben de welgeboren mannen in het vonnis -i.p.v. het volgen van de eis van baljuw Andries van Thienen- gekozen voor een “gewone” uitvoering via de galg.

Nel noemt een aantal voorbeelden, waarbij ze tevens toelicht welke uitdagingen het oud schrift heeft.

Over het oud schrift vindt vervolgens enige discussie plaats. Welke rol kan Artificial Intelligence hierbij spelen? Genoemd wordt hierbij transcribus. Transcribus kan alleen werken als er veel teksten zijn aangeleverd; dan zijn er genoeg voorbeelden om met een behoorlijke mate van zekerheid te vertalen. Transcribus biedt dus zeker perspectief.

Genoemd wordt ook de publicatie van onze afdeling inzake begraafintekeningen uit kerkboeken. In die uitgave zijn ook kopieën opgenomen van originelen. Als je nog niet bedreven bent in het lezen van oud schrift, dan kan je hier baat van hebben. Er zijn nog exemplaren bij Cees Jan van den Hoek beschikbaar.

Ab dankt Nel en Lidwien hartelijk voor hun interessante lezing. En voor hun werk van het transcriberen van deze interessante bron. Ook de samenwerking tussen verenigingen bij de transcriptie was interessant. Kunnen verenigingen elkaar nog meer helpen, vraagt Ab zich af? Bv. door indexen over en weer beschikbaar te stellen? Noties om in het achterhoofd te houden!

Verslag lezing: Nederland in beweging

Door: Jan Leeuwenhoek

18 maart 2025

Voorzitter Ab Stikkelorum heet de aanwezigen welkom -de zaal zit vol- en ook de mensen die via de streaming de bijeenkomst bijwonen. De streaming blijft tot 1 mei 2025 beschikbaar. Ab verwelkomt de spreker Martin Berendse welkom. De heer Berendse was algemeen rijksarchivaris en directeur van het Nationaal Archief en hij heeft samen met de heer Paul Brood, die archivaris van Drenthe en Groningen was, enkele interessante historische atlassen over Nederland geschreven. Vandaag staat de atlas “Nederland in beweging” centraal.

Dhr. Berendse memoreert zijn nauwe samenwerking met dhr. Paul Brood in het archief. Ze vulden elkaar ook aan: de heer Brood heeft veel kennis over het noorden en oosten van het land en hij, afkomstig uit de Betuwe, van het westen en zuiden.

De aanleiding voor hun eerste atlas “Historische Atlas NL, hoe Nederland zichzelf bijeen heeft geraapt” had als aanleiding de keuze voor het Topstuk van Nederland; het Plakkaat van Verlatinghe. Nederland moet hierbij breed worden gezien; de toenmalige Nederlanden, dus inclusief het huidige België.

In het tweede deel staan de streken centraal. Dat zijn er zo’n 80, waaronder bij ons Rijnland en Kennemerland. Streken zijn vaak veel ouder dan namen van provincies en men voelt zich soms meer een streekgenoot dan een provinciebewoner. Hierna volgde een deel over de Steden in Nederland. Vanavond staan het vierde en vijfde deel centraal: de Wateratlas en de Wegenatlas.

Historisch is het onderscheid water en wegen niet zo groot als je het over verkeer en vervoer in ons land hebt, geeft Martin aan. Het gebied van het huidige Nederland bevatte bv. veel moerassen. Hij laat een historische kaart van de Peel zien. Dat was tot diep in de 19^e eeuw een heel groot moeras met een klein eilandje erin, Meijel. Veenwegen, gebruik makend van houten paaltjes, behoren tot de oudste wegen van ons land, soms wel 3000 jaar oud. Water heeft vanouds een belangrijke rol gespeeld in verkeer en vervoer: “een stad is pas een stad als die aan het water ligt”. Maar water kon ook een obstakel zijn. Martin komt uit de Betuwe en dat ligt ingesloten tussen grote rivieren. Historisch waren er weinig familierelaties over die rivieren. In wateren werd gezocht naar doorwaadbare plaatsen, zg. voordes. Denk aan Amersfoort, een doorwaadbare plaats in het water de Amer. Koe-voorde en Lichten-voorde zijn andere voorbeelden.

Schipbrug bij Arnhem. Jaren 30 vorige eeuw

Bij de kruising van water en wegen werd er op sommige plaatsten een zg. overtoom aangelegd. Dat is een plek waar een schip over land of dam werd getrokken en aan de andere kant weer te water werd gelaten, bv. bij de Zaan-dam. Bruggen zijn bijna allemaal van recente datum, de 20^e eeuw. Er zijn maar weinig uitzonderingen zoals de Romeinse Servaesbrug in Maastricht. Er was ook verzet tegen bruggen omdat de scheepvaart dan werd gehinderd. Hoge bruggen zijn we nu gewend, maar het is een recente ontwikkeling. Martin noemt ook de spoorwegen, die vanaf de 19^e eeuw een grote invloed hebben gehad op verkeer en vervoer.

Bij oude wegen kan je denken aan ossenwegen, zoals tussen het oosten van het land en Keulen voor de handel in vee. Ook zijn er Koningswegen, bv. op de Veluwe toen Het Loo werd aangelegd. Heerenwegen heb je ook op veel plaatsen. Dat waren vooral handelswegen, die ook wat breder waren. In de Republiek is een poging gedaan om de breedte van wegen te uniformeren. De breedtemaat die werd vastgesteld was 4 Rijnlandse voet en 1 duim.

Vooraf in Holland waren er veel trekvaarten met jaagpaden ernaast voor de paarden.

Zo zien we in ons land historisch verschillende oplossingen voor mobiliteit, afhankelijk van de plaatselijke situatie. Generiek verdient ook nog vermelding dat de mogelijkheid van het heffen van tol ook een stimulans gaf.

Berendse en Brood hebben een top-zeven gemaakt van Iconische Wegen:

1^e. De Hunebedhighway N34. Deze weg over de Hondsrug tussen Groningen en Coevorden is heel oud, wellicht de oudste van heel Nederland.

2^e. De N278 Aken-Maastricht-Tongeren. Dit is een Romeinse route o.a. over de Servaesbrug, die nog in gebruik is.

3^e. De Wegh der Wegen, Amersfoort-De Bilt-Utrecht. Dit was een particulier initiatief. Er werd grond beschikbaar gesteld voor particulieren die er een landhuis op mochten bouwen mits men een weg aanlegde op die route en die weg ook zou onderhouden. Op huidige kaarten zijn de stukjes weg met paden die er 90 graden op uitkomen nog herkenbaar.

4^e. De Steenweg, Den Bosch-Luik, nu een deel van de A2. Hier lagen al heel vroeg stenen.

5^e. De A5, de trekvaart en weg Amsterdam-Haarlem; idem de spoorlijn; e.e.a. verhoogd nu.

6^e. De route Napoleon NL. Het gaat om rijksweg 2 in het Franse keizerrijk. Rijksweg 1 was van Calais naar Parijs. Rijksweg 2 van Amsterdam naar Parijs. Soms waren er ook veren op deze route. Een bekende is het Keizersveer bij Geertruidenberg. Amsterdam was volgens Martin ná Parijs de grootste stad van het keizerrijk van Napoleon.

Terzijde laat Martin de Boulevard Périphérique om Parijs zien en de rondweg rond Amsterdam (A10). Ze zijn ongeveer even lang nl. 35 resp. 32 km.

Na de pauze -en voor de afsluiting met weg nr. 7- gaat Martin in op de zg. Waterstaatscartografie. De hoogteverschillen staan hierin centraal. Er zijn veel rivieren verlegd. Bv. in 1122 de afdamming van de Rijn bij Wijk van Duurstede. De -nu- Oude Rijn was de hoofdstroom en de Lek een klein stroompje. Dat werd andersom. De reden was dat het waterbeheer van de Oude Rijn moeilijk in de hand was te houden. De afdamming van de Rijn bij Zwammerdam is eveneens belangrijk. Hierdoor werd de afwatering naar het noorden verlegd (Haarlemmermeer en het IJ). Belangrijk was ook de afdamming van de Hollandse IJssel in 1285 bij het zg. Klaphek, waardoor het Hollandse veenland veel minder wateroverlast had. Een recentere wijziging van belang -17^e en 18^e eeuw- was de verdeling van het Rijnwater. De Rijnverdeling die men wilde realiseren is 6 parten van 9 water naar de Waal en 3 parten naar de Neder-Rijn, waarvan 1/3 naar de IJssel. Dit is nog steeds het beleid geeft Berendse aan. De zg. Pannerdense Kop, waar de Boven-Rijn zich splitst in de Waal en het Pannerdens kanaal, zorgt hiervoor. Een laatste voorbeeld is de afdamming van de Bergse Maas bij Heusden, waardoor het meeste water van de Maas niet meer naar het noorden, Rotterdam, gaat maar zuidelijker. En we blijven bezig met het verleggen van water: Martin noemt het programma Ruimte voor de Rivier van Rijkswaterstaat. We zijn nu aan het

hermeanderen, omdat dat het water beter vasthoudt. Nu er vaker droge tijden zijn is dat van belang.

En dan de 7^e iconische weg: dat is de Afsluitdijk, deel van de E22 tussen Wales en Rusland.....

Vragenronde:

Gevraagd wordt waar de uitdrukking “Zo oud als de weg naar Rome” vandaan komt. Dat weet Martin niet.

Wanneer was er sprake van landmeetkunde? Er zijn twee momenten nl. de 1^e midden 16^e eeuw. De namen Jacob van Deventer en Frans van Schooten zijn hierbij te noemen. De driekoeksmeting werd toegepast. Als tweede zijn de zeevaartkaarten te noemen met gebruikmaking van de sterren. Vanaf de Franse tijd kwamen er betrouwbaarder kaarten. Er kwam een heel stelsel nl. van rijksdriehoeksmeting, in Nederland uitgaande van de kerktoeren van Amersfoort. Vanaf wanneer is er sprake van dat het noorden boven staat op een kaart? Daar is niet een moment in te noemen. Je kunt wel zeggen dat het vanaf de 17^e eeuw meer en meer in zwang kwam.

Ab Stikkelorum geeft aan dat er in deze lezing een wereld aan nieuwe informatie is opengegaan: hartelijk dank aan Martin Berendse!

Neem ook eens een kijkje op een website van historische verenigingen in onze regio

- Alkemade (www.stichtingoudalkemade.nl)
- Alphen a/d/ Rijn (www.histveralphenadrijn.nl)
- Benthuisen (www.historischekringbenthuisen.nl)
- Bloemendaal (www.onsbloemendaal.nl)
- Bodegraven (www.historischekringbodegraven.nl)
- Boskoop (<https://hvboskoop.nl>)
- Den Haag (www.haagsegeschiedenis.nl)
- De Zilk (www.ouddezilck.nl)
- Haarlem (www.haarlem.nl/vereniging)
- Haarlemmermeer (www.haarlemmermeermuseum.nl)
- Hazerswoude (www.museumhazerswoude.nl)
- Heemstede-Bennebroek (<https://hvhb.nl/>)
- Hillegom (www.vriendenvanoudhillegom.nl)
- Katwijk (www.katwijksmuseum.nl/) en (<https://www.hetrijndorp.nl>)
- Koudekerk (www.historischgenootschapkoudekerk.nl)
- Leiden (www.oudleiden.nl)
- Leiderdorp (www.leiderdorpsmuseum.nl)

- Liemeer = Zevenhoven /Nieuwveen (<https://historischekringliemeer.nl>)
- Lisse (www.oudlisse.nl)
- Midden-Kennemerland (<https://hgmkn.nl/>)
- Nieuwkoop (www.hgnieuwkoop.nl)
- Noordwijk (www.g-o-n.nl)
- Noordwijkerhout (www.noordwijkerhoutvantoen.nl)
- Oegstgeest (www.oudoegstgeest.nl)
- Rijnsaterwoude/Leimuiden (<https://oudleimuidenrijnsaterwoude.nl>)
- Rijnsburg (www.genootschapoudrijnsburg.nl/)
- Sassenheim (www.stichtingoudsassenheim.nl)
- Scheveningen (www.oudoegstgeest.nl)
- Schoten (www.historischschoten.nl)
- Spaarndam (<https://historischewerkgroepsparndam.nl>)
- Stompwijk (www.oudstompwijk.nl/stichting-oud-stompwijk/)
- Ter Aar (<https://chvteraar.nl>)
- Valkenburg (<https://oudvalkenburgzh.nl>)
- Velsen (historischekringvelsen.nl)
- Voorhout (www.hkv-voorhout.nl)
- Warmond (www.warmelda.nl)
- Wassenaar (www.oudwassenaar.nl)
- Woubrugge/ Hoogmade (www.museumwoubrugge.nl)
- Zandvoort (www.oudzandvoort.nl)
- Zoetermeer (www.oudzoetermeer.nl)
- Zoeterwoude (www.oudzoeterwoude.nl)
- Zwammerdam (<https://erfgoed-aadr.nl/historischewerkgroepzwammerdam>)

Voorouderspreekuur in de regio

NGV-afdeling Delfland:

Elke 2^e woensdag van de maand van 14.00 tot 16.00 uur in:

Stadsarchief Delft, Gantel 21, 2635 DP Den Hoorn.

Historische Vereniging Alphen (werkgroep genealogie):

Elke 2^e zaterdagmiddag van de maand van 13.00 tot 16.00 uur in:

De Vergulde Wagen, Van Boetzelaerstraat 48, Alphen aan den Rijn.

Historisch Museum Hazerswoude-Dorp

Elke 4^e zaterdag van de maand zal een werkgroepje aanwezig zijn van 14.00 – 15.00 uur in het Hist. Museum op Dorpsstraat 66, 2391 BK Hazerswoude-Dorp.

Studiegroep Genealogie Westland:

Elke 3^e zaterdag van de maand van 13.30 uur tot 15.30 uur in:

Het Westlands Museum – Middelbroekweg 154 te Honselersdijk.

Schepperle-Award 2025

Het hoofdbestuur van de Nederlandsche Genealogische Vereniging kent jaarlijks de NGV Schepperle Award toe aan een persoon die zich op het gebied van familiekunde (genealogie), genetica en/of heraldiek heeft onderscheiden. Daarbij gaat om aspecten als creativiteit en deskundigheid, alsmede om de impact in Nederland van het uiteindelijke resultaat.

Nominaties voor de NGV Schepperle Award kunnen worden ingediend door leden van de NGV en andere belangstellenden middels het daarvoor beschikbare opgaveformulier.

Uit alle inzendingen kiest het Hoofdbestuur een drietal finalisten. Hun prestaties zullen worden gepresenteerd op het landelijk evenement van de NGV op zaterdag 27 september. Vervolgens krijgen de aanwezigen tijdens dit evenement de gelegenheid een winnaar te kiezen. Aan de Award is een trofee en een geldprijs van € 500 verbonden.

Voor het jaar 2025 wordt de NGV Genealogie Award toegekend op het landelijk evenement, dat in de Hooglandse kerk te Leiden plaatsvindt.

Meer informatie en aanmeldformulier vindt u op:

Nominatie NGV Schepperle Award – Nederlandse Genealogische Vereniging

80 jaar NGV. Studiereis naar Salt Lake City

Wanneer in 2026 de NGV haar 80-jarig bestaan viert zal een van de activiteiten zijn een bezoek aan de grote genealogische bibliotheek in Salt Lake City. De voorlopige planning is van 24 maart tot 1 april in 2026. Exclusief voor leden van de NGV is in overleg en samenwerking met reisorganisatie *Beter Uit* een programma opgesteld voor een 9-daagse reis (een week verblijf en heen-en terugreis). Deze reisorganisatie is aangesloten bij ANVR, SGR en St Calamiteitenfonds Reizen.

Het hotel ligt op loopafstand van de bibliotheek. Het programma zal ook andere mogelijkheden bieden, bv. een dagtrip (zonder extra kosten).

De reiskosten zijn ca. €2400,- p.p. op basis van 2 personen per kamer. Voor een 1-persoonskamer geldt een toeslag van € 835,- (2025). Voor meer informatie kunt u voor 10 mei mailen naar secretaris@ngv.nl. Er zijn 10 tot 20 plaatsen beschikbaar.

Afbeelding Wikipedia

Vrouwen en hun verborgen verleden

Het bestuur van Rijnland en Kennemerland wil het verborgen verleden van vrouwen alvast wat aandacht geven. Daarom zal dit jaar in elke uitgave een bestuurslid iets schrijven over een voormoeder.

Nu volgt het verhaal over de oma van Ank Poland.

Aagje Stoop en haar gezin

Aagje Stoop is de oma die ik alleen van deze foto ken; zij overleed achttien jaar voordat ik werd geboren.

Zij was het tweede kind van de landbouwer **Jan Stoop** en **Antje Zut**, geboren in het Westfrieze Harenkarspel op 9-4-1886. Haar zus Trijntje was precies een jaar ouder. Na haar kwamen nog vier broers en de jongste was weer een zusje.

Ik weet niet hoe zij mijn opa **Arie Plak** leerde kennen, maar we vonden wel een ansichtkaart van hem terug waarop onder de postzegel de opmerking stond: *'Ik zie jou liever dan haar X'*. Dat was mogelijk de geheime boodschap die de doorslag gaf?

Arie woonde al zijn leven lang op de Westfrieze stolpboerderij op Verlaat 21. Dat viel indertijd onder Harenkarspel, later onder Heerhugowaard. De boerderij, tuin en land was sinds 1867 in de familie en Arie nam het in februari 1907 over van zijn 76-jarige vader **Cor Plak** die een paar maanden daarna overleed. Zijn moeder, **Susanna van der Stoop**, bleef op de boerderij wonen en Aagje trouwde bij hen in op 22-4-1910.

Al snel werd het paar verblijd met hun eerste kind. Zij vernoemden het meisje naar oma Susanna en dit kindje zou later mijn moeder worden. Een klein jaar later werd de tweeling Anna en Cornelia geboren. Maar Anna huilde erg veel en oma Van der Stoop kreeg daar last van. Zij verhuisde naar haar zoon Kees. Helaas overleed Anne vlak na haar 1^e verjaardag. Maar lang heeft moeder Aagje niet kunnen treuren, een klein maand later kwam er een nieuwe kleine Anna ter wereld. Als ik mijn oma's leven zo bekijk zijn er weinig perioden geweest waarin zij niet zwanger is geweest. Zij baarde in haar leven achttien kinderen, van wie twee tweelingen.

Dochter Dientje¹ was net 7 jaar in 1922 en had bloempjes geplukt. Deze wilde zij in een vaas zetten, maar eerst nog even water halen bij de stoep (een aanlegsteiger in de vaarsloot). Ze bukte te ver voorover, viel en verdronk in de

¹ Het verhaal over hun leven is in januari 1994 door de kinderen Jan, Trien en Riet verteld.

sloot. Zus Anne vond haar en de buurman heeft Dientje toen uit het water gehaald. Dit bracht natuurlijk veel verdriet in gezin Plak.

Arie verbouwde aardappels en rode Deense bewaarkool. De kolen gingen zo van het land de schuit in en werden al kloetend naar de stoep gebracht waarna ze tegen de boet (schuur) werden gelegd. Was het heel koud dan ging er een groot oliekleed overheen. Later werden ze opgeknapt, gesorteerd in mandjes gelegd en gingen ze naar de dors of de boet in. Weer later brachten ze de kolen naar de Broekerveiling. Arie teelde zelf de koolplantjes in de bak. Als die er nog niet waren gingen er augurken of slabonen in. Ook teelde hij tulpen en zilveruitjes. Er waren wat kippen, varkens voor de mest, geiten en nog twee koeien voor eigen gebruik. Opa had regelmatig last van zijn maag en was minder goed opgewassen tegen het harde leven op de boerderij zoals het land omspitten en met de eg (mensenbeul) lopen. De jongens waren nog klein en er kwam al snel een knecht bij voor f 17,- in de week en een sigaar.

Begin jaren dertig besloot het paar een kruidenierswinkeltje te beginnen. Dat kon vroeger allemaal zonder diploma's. De familie Stoop was een grote familie, veelal met grote gezinnen, dus er was al snel een flinke omzet. Ook de burens en de familie Plak deden hun inkopen in hun winkeltje. Arie – en later de kinderen – ging eerst rondvragen en bracht daarna de boodschappen weg.

Als mijn oma even naar haar ouders in Waarland wilde, bracht opa Arie haar met de schuit naar de overkant van de ringsloot, naar de Oostkade. Deze overtocht scheelde een heel stuk lopen, want fietsen durfde zij echt niet. Als Aagje zondags naar de kerk ging mocht ze veel met paard en wagen meerijden van buurman Piet Borst. Toen oma voor de laatste keer in verwachting was in 1932 had Arie graag dat ze een andere dokter nam, want deze was al zo oud en wat makkelijk. Maar Aagje wees dat af: *'Och, het is toch de laatste keer wel en laat het maar zo. Deze ken ik en nu nog een andere dokter....'*. Dat wilde ze niet meer. Maar het kindje overleed al meteen en Aagje kreeg kraamvrouwenkoorts waardoor zij een week later ook overleed; 46 jaar.

Een gezongen uitvaartmis zat er helaas niet in. Dat was te duur. Maar het kwam toch goed; het was Sacramentsdag en dan werd het in de R.K. kerk toch een gezongen H. Mis. Ja, dat was een hele klap voor het gezin; Arie bleef achter met tien kinderen en de kinderen zaten opeens zonder moeder. De oudste dochter Suze nam het huishouden over, Anne en Neeltje gingen een paar dagen in de week te werk. Thuis had ieder zijn eigen karweitjes; de een vulde de kolenkit, legde turf en hout klaar voor de kachel en het fornuis, de ander zette bonen en erwten in de week. Vroeger nam je altijd een schepje erwten of bonen vooraf, en zondags soep. Dat werd zaterdags gekookt. Opa nam dan zaterdags alvast een

kopje soep. De ander vulde de petroleumstellen. De stellen werden op de stoep schoongemaakt met zand. De jongste, Riet, moest kranten aan stukjes knippen, aan een touwtje rijgen en in de wc (een hokje buiten met een gat in een plank en waaronder een ton) ophangen als wc-papier.

Buiten was er een grote fruittuin met rode-, witte-, zwarte- en kruisbessen, kersen- en pruimenbomen en heel veel soorten appels en peren. Aagje en haar kinderen zullen in hun leven veel fruit hebben verwerkt tot jam of sap, ook wekten zij veel groentes. Meestal gingen de kinderen na school even de tuin in. De school was een half uur lopen en dan hadden ze wel trek in iets. 's-Morgens waren ze vaak al om zeven uur de deur uit. Eerst naar de kerk, *stikkenbuultje* mee. Daar zaten 4 dubbelen in (8 sneeën); twee voor uit de kerk en twee voor onder de middag. De kerk begon om half acht, daarna nog tien minuten lopen naar school. En dat allemaal op een nuchtere maag, want eten en drinken mocht je niet voor de H. Mis; als goed katholiek mocht je dan niet te communie. Het gezin was lid van de Derde Orde, d.w.z. dat zij leefden volgens de franciscaanse regel.

1936. Familie Arie Plak v.l.n.r.:

Achterste rij: Jan, Anne. Trien, Cor, Aagje, Arie.

Middelste rij: Suze, vader Arie, Neeltje

Onderste rij: Diena en Riet

Voor het naar bed gaan baden zij eerst twintig minuten het avondgebed. Ieder op de knieën voor de stoel. Arie bad voor. Eerst de rozenkrans, dan zes

Onze Vaders en Weesgegroeten, daarna om de beurt oefening van geloof, hoop en liefde, tien geboden van God, de vijf geboden van de H. Kerk, oefening van berouw, twee Onze Vaders en Weesgegroeten voor Vader en Moeder, drie Weesgegroeten voor het H. Hart en nog drie voor Maria Onbevleete Ontvangenis. Daarna deed vader Arie nog een gebed.

De kruidenierswinkel ging eind 1940 weg. De oorlog was net begonnen. Het was zo'n gedoe met die bonnen dat Arie er geen zin meer in had. Maar zelf hielden zij nog heel wat apart; suiker, koffie, rijst, bonen, rozijnen en krenten, etc. Dus in de oorlog hadden ze daar nauwelijks gebrek aan.

Arie overleed in november 1940 en toen werd het toch wel erg moeilijk voor het gezin. Suze, Anne en Neeltje waren inmiddels getrouwd, Agie zou het klooster ingaan. Er waren nog zes kinderen thuis en de jongste, Riet, was nog maar 12

jaar. Bij de notaris werd geloot wie er op de boerderij mocht blijven en Cor was de gelukkige. Hij trouwde in mei 1942. De vijf anderen zijn toen naar neef **Gert Plak** gegaan. Hij woonde met zijn gezin op een boerderij dichtbij en zijn moeder was pas overleden waardoor haar kamertje nog vrij was. Ze mochten het wel gebruiken met de dars erbij. Gert en **Jaen** zelf hadden vijf kinderen. Diena trouwde in oktober en een half jaar daarna, in 1944, is Jan getrouwd en bleven er nog drie kinderen over. Zij konden helaas niet meer bij elkaar blijven, want Gert en Jaen hadden het huis voor zichzelf nodig. Zij hadden intussen ook al zeven kinderen. Arie, Trien en Riet gingen in de buurt, maar wel elk apart, bij een gezin in de kost.

AGATHA (AAGJE) STOOP, geb. Harenkarspel 9-4-1886, overl. Harenkarspel 15-6-1932 (46), dr. van Jan Stoop en Antje Zut.

Tr. Harenkarspel 22-4-1910

ARIE PLAK, geb. Harenkarspel 7-2-1883, overl. Harenkarspel 27-11-1940 (57), zn van Cornelis Plak en Susanna van der Stoop. Land-/tuinbouwer.

Kinderen: geboren Harenkarspel

1. Susanna (Suze) geb. 24-4-1911, overl. Alkmaar 27-12-1982.
Tr. Harenkarspel 27-2-1933 Jacobus (Jaap) Poland, geb. Hoogwoud 28-5-1907, overl. Middenmeer 14-4-1981, zn van Jan Poland en Maria van 't Hoff.
2. Anna geb. 12-3-1912, overl. Harenkarspel 20-3-1913.
- 3 Cornelia (Neeltje), geb. 12-3-1912, overl. Heerhugowaard 16-12-2001, tr. Harenkarspel 17-4-1940, Johannes (Jan) Groenveld, geb. Heerhugowaard 8-7-1910, overl. Heerhugowaard 9-8-1960, zn van Jacob Groenveld en Maria Tromp.
4. Anne geb. 25-4-1913, overl. Oude Niedorp 30-10-1966, tr. Oude Niedorp 8-6-1935 Arie Goudsblom, geb. Zuidscharwoude 4-5-1899, overl. Oude Niedorp 8-12-1979, zn van Willem Goudsblom en Jaantje Melten.
5. Cornelis Johannes, geb. 25-4-1914, overl. Harenkarspel 28-5-1976, tr. Zijpe 8-5-1942 Katharina Petronella (Trien) Jongejan, geb. Zijpe 5-4-1914, overl. 't Veld 6-4-2006, dr. van Jan Jongejan en Cornelia Johanna de Moel.
6. Diena geb. 13-8-1915, overl. Harenkarspel 29-9-1922.
7. Johannes (Jan) geb. 23-1-1917, overl. Spanbroek 31-12-1995, tr. Harenkarspel 3-3-1944 Catharina (Trien) Maria Dekker, geb. Harenkarspel 17-9-1918, overl. Spanbroek 17-7-2000,

- dr. van Pieter Dekker en Trijntje Tesselaar.
8. Agatha geb. 4-7-1918, overl. Harenkarspel 5-10-1918.
9. Catharina geb. en overl. Harenkarspel 4-7-1918.
10. Adriaan (Arie) geb. 15-9-1919, overl. Harenkarspel 14-10-1972,
tr. Beverwijk 22-7-1954 Aaltje Johanna (Alie) Ooijevaar,
geb. Bennebroek 21-7-1930, dr. van Johannes Ooijevaar en
Maria Johanna de Winter.
11. Agatha (Aagje) geb. 21-10-1920, overl. Alkmaar 22-7-1981.
Kloosterzuster Ancillina bij de Augustinessen 5-11-1948.
12. Catharina (Trien), geb. 30-1-1922, overl. Zuidermeer 3-11-2015.
Tr. Zijpe 29-12-1949 Simon (Siem) Spil, geb. Hensbroek
20-11-1912, overl. Zuidermeer 31-8-1993, zn van Cornelis Spil
en Johanna Borst.
13. Diena geb. 9-3-1923, overl. Alkmaar 31-12-1958.
Tr. Heerhugowaard 28-10-1943 Johannes (Jan) Groen,
geb. Heerhugowaard 16-1-1909, overl. Oudorp 5-9-1981,
zn van Pieter Groen en Maria Deelis.
14. Maria geb. en overl. Harenkarspel 17-4-1924.
15. Maria geb. en overl. Harenkarspel 12-4-1927.
16. Maria (Riet) geb. 12-9-1928, overl. Heerhugowaard 22-9-2011,
tr. Harenkarspel 3-7-1956 Antonius (Anton) Oudhuis,
geb. Heerhugowaard 22-3-1927, overl. Obdam 26-2-2016,
zn van Cornelis Oudhuis en Alida Heddes.
17. Petrus geb. en overl. Harenkarspel 5-6-1930.
18. Dirk geb. en overl. Harenkarspel 8-6-1932.

Boerderij van de familie Plak in 1995, het jaar waarin het werd afgebroken

Oud schrift; Afgeslagen rekest (transcriptie pag. 30)

Door: Piet de Baar

Verzoekschriften, requesten of hoe ook genaamd, aan de overheid konden in de Middeleeuwen gewoon mondeling gedaan worden en als het niet te ingewikkeld was, kreeg je doorgaans meteen een beslissing. Maar in de zestiende eeuw nam de bureaucratie al behoorlijk toe en werd het gewoonte om het verzoek schriftelijk te doen, waarna er een schriftelijke beschikking van die overheid op hetzelfde stuk gesteld werd, ondertekend door een secretaris. Dat stuk kon later altijd nog als bewijsstuk van dienst komen. In de tijd van stadssecretaris Jan van Hout (overleden 1609) zien we deze ontwikkeling nog verder gaan: werkelijk alles wat men aan het stadsbestuur vroeg moest formeel op papier gevraagd worden, waarbij de formulering en toelichting zo zorgvuldig mogelijk moest zijn. Dat was voor veel mensen te veel gevraagd en dus ontstond hier een leuke bijverdienste voor notarissen, advocaten en dat soort lieden. Zij beperkten het rekest tot een klein overzichtelijk betoog, zeer onderdanig geformuleerd, om niet te zeggen: haast kruiperig. In de brede marge was ruimte genoeg voor de secretaris of een klerk om de beschikking van het stadsbestuur te noteren. De gewone gang van zaken was dat Van Hout of zijn waarnemer het rekest voorlas in het gremium dat het behoorde te behandelen, dus het college van burgermeesteren, of het Gerecht (schout, burgermeesteren en schepenen), Vroedschap of nog anders. Daar besloot men dan tot het meteen reageren dan wel eerst advies inwinnen, zodat het nog een keer terugkwam. Soms noteerde de secretaris onderaan het blad in wat krabbels wat de teneur van het antwoord zou moeten zijn. Vond men het maar niets, dan noteerde hij alleen een 0 onderaan het blad; dan kreeg je 'nul op rekest'. Soms, met name bij sollicitaties, "den suppliant sal hebben patiëntie", met andere woorden: de verzoeker moest maar wat geduld oefenen, want er werd nu een ander benoemd, maar bij een volgende vacature kon hij het weer opnieuw proberen.

Nadat de beschikking, toen apostille genoemd, in de marge geschreven was en door de verantwoordelijke secretaris gedateerd en ondertekend, werd het rekest door een stadsbode bij de verzoeker thuisbezorgd. Op het Stadhuis werd er nog geen afschrift van gehouden, maar Van Hout noteerde in zijn 'Journael' (later omgedoopt tot Gerechtdagboek A, Stadsarchief 1574-1816 inv.nr. 44) de korte inhoud ervan plus de beschikking. Maar een aarts-regelneef van zijn niveau kon daar geen genoegen mee nemen en al gauw werden alle rekestten met beschikking eerst gekopieerd vóór ze naar de rekestrant teruggingen. Dit was voor hem een reden om aparte registers aan te leggen met die afschriften voor

elk college dat een bepaald soort rekestten behandelde of naar onderwerp daarvan. Zo kregen de Gerechtsdagboeken (SA II inv.nrs. 45-144) en Burgemeestersdagboeken (SA II 145-185) sinds 1587 vorm en kwamen er in de loop der tijd steeds meer verwante soorten 'rekestboeken' bij, vaak aangevuld met aantekeningen over aanverwante zaken er chronologisch tussengevoegd, bijvoorbeeld financiële zaken als betalingsordonnanties, benoemingen of verkiezingen van lieden die ermee te maken hadden, en meer. Zo kwamen er de Wees- en Armboeken voor vooral voogdijzaken (SA II 5938-5971; 1647-1795 geïndiceerd onder Bronnenpub), Kerkelijke Zaken voor rekestten van predikanten en zo (SA II 3358-3374), Latijnse School voor onderwijzers (SA II 3338-3342), de Vroonwateren voor vooral visserijzaken (Archieven Stadsheerlijkheden en Vroonwateren inv.nr. 991) en na de definitieve verwerving van de heerlijke rechten over Leiderdorp in 1597 het register voor Leiderdorp (idem Stadsheerlijkheden inv.nr. 103-104). Latere secretarissen hebben bij gebleken behoefte nog weer andere registers daaraan toegevoegd. Dat was echter alleen voor de rekestten die tot een (min of meer) positieve beschikking leidden. Maar er bleven ook altijd rekestten achter die niet aan de verzoeker teruggegeven werden, niet eens met een nul eronder. Vaak verzandden die in een moeras, de bekende ambtelijke molens. Soms was een zaak te heikel, soms zat er een adviserend gezelschap al te lang op te broeden en bleek het een windei, werd een beslissing al mondeling overgebracht en had de verzoeker geen behoefte meer aan een schriftelijke reactie – wij weten het vaak niet. Uiteindelijk gingen die stapels rekestten waar niets meer aan gedaan werd, deze of gene irriteren en werden ze tot nette registers ingebonden. Maar daarbij kwam een hindernis naar boven: rekestten werden per definitie nooit door de verzoeker gedateerd. Bij een normale apostille staat de datum van de beschikking er pontificaal op, maar als dat niet het geval is, kan vaak alleen door de inhoud van het stuk nog wat over de datering gezegd worden. Soms is een hulpmiddel de bepaling dat vanaf 1622 alleen nog gezegelde rekestten in behandeling konden worden genomen. Voor het zegelrecht maakte de stadssecretaris of meestal zijn voornaamste klerk stapels papier met droogstempel klaar en zette er zijn handtekening op. Sommigen daarvan voegden de datum of alleen het jaartal toe en in dat geval is er weer houvast. Hoe dan ook, ook al is er, zeker bij de oudste delen, weinig houvast en klopt de volgorde soms bewijsbaar niet (zo zit er in het oudste register van Afgeslagen Rekestten 1675-1677, SA II 285, een pluk rekestten uit de jaren 1730 en zijn de eerste zeven delen chaotisch – pas na 1733 werd het gestructureerd), het is een prachtige bron, omdat al die geweigerde vergunnin-

gen, niet doorgedane sollicitaties en noem maar op, vrijwel onbekend zijn en haast nooit bij historisch of genealogisch onderzoek betrokken zijn.

94
 G. A. D. E. D. A. G. T. S. J. A. R. G.
 Vande Gerechtste der Stadt
 Leyden.
 Zwart Robert ontolijck te koning.
 Deltge Cornelis d. wedue wyls Cornelis
 moijndert's Hogendijck. in syn lode Schipper
 vande Sagt segijth op de graven sage
 als moeder de wed. deffo over moijndert Cornelis
 Hogendijck out 20 Jar, zijnde van oude
 burgers afcomste, hoe dat binne deser stede
 overleden is maerten knochter. in zijn lode
 Schippers knocht op de Sagt segijth opt
 faerlonse - van alhier, Ende also
 apparentelijck bij inder E. D. A. G. T. S. en ander
 bequiem persoon in desselste plaetse zal wende
 vertelt. Eer heeft zij Supplette faer as inder
 E. D. A. G. T. S. Dat moedelijck verfoechende
 dat inder E. D. A. G. T. S. ziele faer Supplette
 genomde Sooy tot. Schippers knocht opt
 voers' voor in plaetse vande voers' overleden
 agte uong. Rozant, nemende dat sij
 Supplette faer wel dung as is quade
 sandt die tijt gedwong is vermerstert geft.
 Ende den van faer hore docterhou
 de quade vande they geft, Ende al de
 winste van faer Sooy daer sij van moets lode
 is agt inder dactse. Der gathes faer
 Supplette niet moedelijck is niet faer voers'
 drie kinderen zonder onderstant voort
 te geraeck, En welck doende etc.
 aeltgen Cornelis

Het Leidse stadhuis volledig afgebrand en wat dat voor de bevolkingsregistratie en het archief betekende

Door: Ab Stikkelorum

In de nacht van 11 op 12 februari 1929 brandde het eeuwenoude Leidse stadhuis tot op de grond toe af. Het vroom zoals het alleen toen kon vriezen en de brandweer had nauwelijks vat op vuur en ijs. Mijn vader en mijn tante vertelden er later over. Mijn vader was van 1923, dus heeft de brand als kleuter meegemaakt. Of van horen vertellen. Mijn tante was van 1910 en vertelde graag. Later vond ik thuis op zolder fotokaarten van de brand. Brandweermannen met helmen en veel ijs en gladheid. Overal ijspegels. Het zal rond 1974 geweest zijn, toen ik op het Leidse gemeentearchief zelf met de brand in aanraking kwam: boeken van de bevolkingsregistratie die er niet meer waren, verbrande randen van hun bladzijden en dikke boeken met kopieën van geboorteakten. Zwarte bladzijden met witte letters. Het was afgelopen februari 96 jaar geleden dat Leiden werd opgeschrikt door de vlammenzee aan de Breestraat. Onherstelbare schade vanuit velerlei opzicht. Door al die 'opzichten' een boek waard.

Het archief van de stad had grote schade geleden, haar bevolkings- en bedrijfsadministratie was verwoest. Burgemeester van de Sande Bakhuijzen en secretaris van Stryen kondigden op 23 februari in de krant al een volkstelling aan. Reeds op 26, 27 en 28 februari ging er geteld worden². De uitkomst moest sluitend zijn: Leiden telde 70.000 inwoners. Ten behoeve van de afdeling Financiën kwam er een oproep om duplicaat rekeningen te sturen, als er door de gemeente nog geen betaling was verricht³. Het zijn slechts twee van de vele crisis maatregelen die genomen moesten worden.

De Volkstelling vond plaats onder verantwoordelijkheid van meneer J. Diebels, chef van de afdeling Bevolking en Burgerlijke stand. Hij zal nooit hebben vermoed, ooit nog eens zo'n uitdagende opdracht als deze volkstelling te krijgen. Diebels werd voor de organisatie bijgestaan door de heer J.L. Lentz, inspecteur van de Bevolkingsregisters. Lentz maakte er een militaire operatie van en dat moest ook zo. De gemeentebesturen van Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en den Haag hadden bevolkingscontroleurs ter beschikking gesteld, die in 25 wijken de verantwoordelijkheid hadden over ieder ca. 12 tellers. De tellers waren onderwijzers en studenten, die met een instructie, telformulier en legitimatiebewijs op pad gingen. Iedere teller zou 55 gezinnen met hun

² Leidsch Dagblad 23 februari 1929

³ Nieuwe Leidsche Courant, 14 maart 1929

inwonende niet-familieleden opnieuw registreren⁴. Het Leidsch Dagblad informeerde haar abonnees hoe ze zich ten opzichte van de tellers moesten opstellen. De krant wees op het belang van de telling voor de samenstelling van de kiezerslijst voor de aankomende Kamerverkiezing. Slechts twee families wilden de deur voor de tellers niet open doen.

De tellers zouden van 9.00-17.00 uur op pad gaan, maar op 28 februari schreven de kranten dat de grote logistieke uitdaging al in twee dagen kon worden afgerond⁵. Er was tot 's-Avonds laat gewerkt en de medewerking van de Leidse burgerij bleek enorm. Er was een indrukwekkende burgerzin. Naast de ambtelijke hulp uit de grote steden en die van onderwijzers en studenten, hebben ook andere 'leienaren' geholpen en heeft het corps reservisten eveneens bijgedragen. Mogelijk ook bij de volgende uitdaging. In het zenuwcentrum was de grote reconstructie de volgende klus, waarbij tellers, telsters en "alphabetiseerders" alles deden om de Leidse bevolkingspuzzel opnieuw te leggen en de 70.000 inwoners in te boeken. En dat zonder computer nog!

In het archievenblad verscheen een artikel van Mr. Verburgt, de adjunct archivaris van Leiden, waarin hij niet alleen A. de Bruin, de oud-boekbinder van het Gemeente Archief prees, maar ook dhr. H.L. Lancel, voormalig boekbinder van de gemeente Leiden. Met anderen hadden zij van de geredde en zwaar beschadigde archiefstukken "gemaakt, wat er nog van te maken was"⁶. De schade was praktisch onherstelbaar. Het hele zogenaamde Nieuw-Archief was verloren gegaan. Direct na de brand op 12 februari 1929 konden slechts 150 geboorte- huwelijks en overlijdensregisters uit de natte zooi in veiligheid worden gebracht. In de periode na deze vondst kwamen de akten nog boven water, die tussen 1 januari en 11 februari 1929 waren opgemaakt. Mogelijk verwisselde de krant de begrippen Burgerlijke Stand en Bevolkingsregister, want er wordt samenvattend opgesomd dat er slechts "150 deelen van bevolkingsregisters lopende over verschillende jaren, 46 deelen Staatscouranten, 60 deelen Verslagen der Tweede Kamer, 13 jaargangen van het Leidsch Dagblad, 300 door vocht aan elkaar klevende stapeltjes losse papieren (...), een aantal gezinskaarten van het bevolkingsregister, een aantal kaarten der afdeeling Controle-Belastingen, pensioenkaarten en studenten-almanakken" gevonden waren.

4 Leidsch Dagblad 20 februari 1929

5 Leidsch Dagblad 28 februari 1929

6 Leidsch Dagblad, 31 oktober 1929

Misschien anders dan nu zou gebeuren, werden de stukken in twee lege schoollokalen met centrale verwarming op de vloer op latten te drogen gelegd. “Veel deelen waren aan de rand geheel zwart of ook wel waren sommige diep ingebrand en bovendien krom getrokken”⁷. Genoemde boekbinders deden hun werk vakkundig: “door ’n assistente werden de losse aan elkaar klevende papieren van elkander genomen; daarna werd elk blad van het daarop volgende gescheiden door een velletje lijm-vrij papier, om vervolgens het velletje verder te laten drogen. Droog zijnde werden de zwart-gebrande kanten met een zachten borstel afgestreken, waarna de assistente de oppervlakkig bijeengevoegde stukken in een omslag deed ter verdere ordening.

In de Handelingen van de Raad van 16 juni 1930 werd gesproken over de grote uitgaven die nodig waren om het gemeentearchief opnieuw in te richten. Discussies over nieuwe verzekeringen volgden, waarbij kosten en risico's (politiek) werden afgewogen. Een paar maanden later vermeldde het Leidsch Dagblad dat de schilderijen en voorwerpen van "De Lakenhal" opnieuw waren getaxeerd, omdat ze onderverzekerd waren⁸. In de krant van 31 december⁹ lees ik dat alle 70.000 inwoners weer geregistreerd waren. De journalist herhaalt wat – ook toen al – in de volksmond over het ambtenarenapparaat en procedures werd gezegd en concludeert dat het tegendeel is bewezen. In de stad zelf was de burgerzin de grote winnaar.

Privécollectie Ab Stikkelorum

Leidsch Dagblad 26-6-1929

⁸ Leidsch Dagblad, 16 oktober 1930

⁹ Leidsch Dagblad 31-12-1929

Transcriptie oud schrift (pag. 23)

Door: Piet de Baar

Afgeslagen rekest en fol. 94.

Aen d' Edel Achtbare Heeren van de Gerechte der stad Leyden.

Geeft reverentelijck te kennen **Aeltge Cornelisdr.**, wedue wijlen **Cornelis Meynderts Hogendijck**, in zijn leven schipper van de jagtschuytten op 's Gravenhage, als moeder ende voochdesse over Meyndert Cornelis Hogendijck, out 20 jaren, zijnde van oude burgers afcomste, hoe dat binnen deser stede overleden is Maerten Knotter, in zijn leven schippersknecht op de jagtschuytten op 't Haerlemse veer alhier, ende alsoo apparentelijck bij Uwer Edel Achtbare een ander bequaem persoon in desselffs plaetse zal werden gestelt, soo keert zij suppliantte haer aen Uwer Edel Achtbare, ootmoedelijck versoeckende dat Uwer Edel Achtbare gelieve haer suppliantes genomde soon tot schippersknecht op 't voors. Veer in plaetse van de voors. Overleden aen te nemen, regardt nemende dat sij suppliantte haer welvaren aen een quade handt die stijff geworden is vermeestert heeft, ende een van haer twee dochterkens de quale van de steen heeft ende al de winste van haer soon daer sij van moeten leven is acht stuvers daechs; derhalven haer suppliantte niet mogelijk is met haer voors. drie kinderen zonder onderstant voort te geraecken.

't Welck doende etc.

Aeltgen Cornelis.

Dat dit rekest is afgeslagen, zal wellicht aan de leeftijd van de zoon liggen, want eigenlijk sprak alles in het voordeel van de verzoekster: haar stijfgeworden hand, waardoor ze zelf niet meer kon werken, maar zeer veel geld had moeten besteden aan het 'meesteren' ervan door een chirurgijn of zo, de opspelende blaassteen van haar dochttertje en de geringe verdienste van haar zoon (van 8 stuivers per dag kon een gezin toen echt niet bestaan), terwijl de familie 'zijnde van oude burgers afkomst' toch wel respectabel genoemd mocht worden, en de overleden vader schipper op Den Haag was geweest (op een jachtschuit, zeg maar een Intercity en geen boemeltje; dit betreft een schip voor goederenvervoer en dus niet de trekschuit voor passagiers) en dus de zoon ook wel een beetje zeebenen gehad moet hebben. Maar mogelijk waren er concurrenten die bijvoorbeeld al als noodhulp op het veer op Haarlem dienst deden en dus eerder gepromoveerd zouden moeten worden dan deze – op zich wel verdienstelijke – knaap. **Meyndert** was op 4 april 1656 in de Hooglandse kerk gedoopt als oudste kind van Cornelis Meyndertsz. Hogendijck en Aeltgen

Cornelisdr. [van Couwenhoven]. Toen dezen op 2 april 1655 in ondertrouw gingen, was hij schippersknecht op Den Haag en woonde bij de Witte Poort; zij kwam uit Voorschoten. Op 11-12-1658 werd in de Pieterskerk een **Catrijntje** gedoopt en op 2-9-1661 in de Hooglandse kerk een **Catarina**; of die laatste een blaassteen had, is dus onduidelijk – wellicht was er nog een dochtertje. Notaris Lambert van Swieten stelde op 28 juli 1669 het testament op van dit echtpaar, toen hij als schipper op Den Haag op de Doelengracht woonde. Helaas is in het epidemie-jaar 1669 (en 1670) maar een deel van de begravingen geregistreerd; die van hem is niet gevonden.

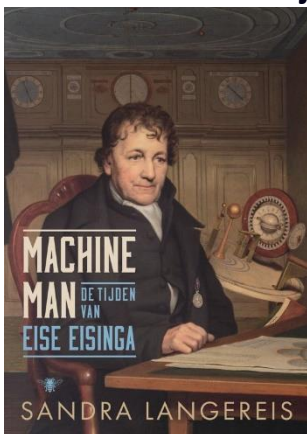
Wetenswaardigheden

Cursusaanbod Alkmaars archief

Dit voorjaar biedt het Regionaal Archief in Alkmaar opnieuw een gevarieerd publieksprogramma vol cursussen en activiteiten. Naast vaste onderdelen, zoals de kennismaking met familieonderzoek en de beginnerscursus 'Lezen van oud schrift', is er een speciale bijeenkomst met tips over het zoeken naar personen in bronnen uit de Tweede Wereldoorlog. En, wegens succes herhaald: de cursus 'Alkmaars Historie'.

Het volledige cursusprogramma is te vinden op de website van het Regionaal Archief Alkmaar: regionaalarchief.nl/cursussen. Vooraf aanmelden voor een cursus is noodzakelijk; dat kan per e-mail (info@archiefalkmaar.nl) of telefonisch (072-8508200).

Machineman. De tijden van Eise Eisinga, door Sandra Langereis

Bij het aanbreken van de Bataafse revolutie in het jaar 1795 en de val van Willem V van Oranje durven de Nederlandse democratischgezinde patriotten het aan de macht anders vorm te geven. Elk mens is vrij geboren, iedereen is gelijk, alle mensen worden broeders: het is het jaar 1. Onder de voor de allereerste keer in de Nederlandse geschiedenis democratisch, ook door vrouwen, gekozen volksvertegenwoordigers bevindt zich de ambachtsman, hoofdrekenswonder, wereldverbeteraar, volksonderwijzer, voormalige politieke gevangene en pas teruggekeerde patriotse vluchteling Eise Eisinga (1744-1828): Nederlands bevlogen Planetariumbouwer uit de eeuw van de Verlichting.

In dit boek weet Sandra Langereis de landelijke gebeurtenissen, in de voor ons vaak warrige tijd, helder in beeld te brengen. Machineman volgt daarbij het veelbewogen leven en werk van de gepassioneerde heelalonderzoeker, verlichte

volksverheffer en revolutionaire politicus Eise Eisinga in tijden van burgeroorlog en revolutie op de voet. In deze rijke biografie onthult Sandra Langereis de geschiedenis van zijn wereldberoemd geworden Planetarium als monument voor een hardwerkende ambachtsman en zijn familie.

Een plek reserveren bij Nationaal archief

Sinds 2 januari is het druk in de studiezaal van het Nationaal Archief. Heel veel mensen komen dossiers bekijken uit het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR). In de media is het beeld ontstaan dat de studiezaal het komende jaar helemaal is volgeboekt. Ook is de indruk gewekt dat er geen plek meer is om openbaar archiefmateriaal te bekijken. Dat is niet het geval.

Het aantal plekken in de studiezaal

De studiezaal van het Nationaal Archief is open op dinsdag van 10.00 tot 21.00 uur en op woensdag, donderdag en vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur. In de studiezaal is plaats voor 145 bezoekers.

Plekken reserveren

Als u via de website een archiefstuk reserveert, dan wordt er automatisch een plek voor u gereserveerd. De reservering geldt voor de hele dag. U bent op de gereserveerde dag welkom op elk gewenst tijdstip dat het archief open is. In principe kunt u een afspraak maximaal zes weken vooruit plannen.

Hoe werkt het?

CABR-plekken: Deze bezoekers kunnen via de website Oorlog voor de Rechter én de website van het Nationaal Archief een CABR-dossier en een plek reserveren. Omdat de vraag veel groter is dan het aanbod, zijn de CABR-plekken, zodra er een nieuwe datum beschikbaar komt, meestal binnen een paar minuten volgeboekt.

Openbaar archief-plekken: Bezoekers die openbaar archiefmateriaal willen bekijken, kunnen deze stukken via onze website reserveren. Via de kalender in het reserveringsformulier kunnen ze een datum kiezen waarop ze het archiefstuk willen komen bekijken. Er is, net als voorheen, een vast aantal plekken voor het inzien van openbaar archief. Er zijn regelmatig nog plekken beschikbaar.

Beperkt openbaar archiefmateriaal: denk aan adoptiedossiers, dossiers van de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) en dossiers uit het oorlogsarchief van het Nederlandse Rode Kruis (NRK). Vanwege privacywetgeving kunnen bezoekers deze dossiers alleen bekijken als ze een aanvraag hebben ingediend. Een medewerker van het Nationaal Archief zoekt vervolgens de juiste stukken

op. Na de behandeltermijn, ontvangt de aanvrager een e-mail met uitleg over hoe hij of zij een plek kan reserveren in de studiezaal.

Alle Gens Nostra's staan netjes op een rij in de Koninklijke Bibliotheek
Foto: Ab Stikkelorum

Publicaties van de afdeling

Genealogieën en verhalen van Rijnlandse en Kennemerlandse voorouders

In dit boek zijn 19 artikelen geschreven over inwoners die door de eeuwen heen in regio Rijnland en Kennemerland woonden. Het oudste artikel dateert van de 16^e eeuw wanneer Daniel Oosterling als geloofsvluchteling door het leven gaat. In de eeuw daarna zijn de Pilgrim Fathers eveneens geloofs-vluchtelingen. In een ander artikel uit ca. 1580 e.v. wordt de gemeente Leiden geconfronteerd met vele miserabele en verlaten kinderen wiens ouders, doorgaans uit Vlaanderen gevlucht, waren overleden. Het biedt een zeldzaam

kijkje in de praktijk van de armenzorg en de opvang van wezen in die periode. In de zeventiende eeuw zien we dat een steenplaatser in Zoeterwoude door zijn familie onder curatele wordt gesteld, maar twee jaar later in Zweden weer een florerend bedrijf weet op te bouwen en zelfs in deze regio werknemers komt ronselen. In Esselijkerwoude woont de familie Wassenaar, maar om de gegevens van voorvader Maerten Jansz. of Maerten Cornelisz. te achterhalen is een gedegen zoektocht nodig. Dan is er het verhaal over de geschiedenis van boerderij Hoogteijlingen in Voorhout. In Leiden wordt een gevelsteen geplaatst op 't Wifshoofd aan de Nieuwstraat, maar de vraag is; wie worden daar nu mee afgebeeld?

In Katwijk aan den Rijn worden twee vrouwen tot de brandstapel veroordeeld als reactie op hun misdaad; brandstichting. En Dirk Joriszoon van der Laan wordt uit Delft verbannen na een rechtszaak en blijkt in Leiden een eerbare burger te zijn (geworden). Nageslacht van zijn enige dochter woont nu in Rijnsburg. En dan hebben we nog Trijntje Correls in Noordwijk. Aan haar konden 21 buitenechtelijke nakomelingen worden gelinkt. Maar omdat de schrijver veel kennis heeft van de inwoners blijkt hij ook de vaders nog wel te kunnen duiden. Aan het eind van deze eeuw popt de naam Jonckhooft op in Haarlem, maar deze naam verdwijnt weer als de laatste naamdraagster, Wilhelmina Jonkhoofd, overlijdt in 1960. In de achttiende eeuw spelen weer andere verhalen.

De zoektocht naar Anna Langmuur begint in de achttiende eeuw, maar voert ons al snel verder terug in de tijd en brengt ons zelfs naar Zweden. De stamvader van de kermisfamilie Werk werd in deze eeuw poorter van Leiden. Justus Imthorn was van Duitse oorsprong en kwam te paard naar Leiden. Maar in 1780 had hij een bierhandel in Katwijk. Op 24 oktober 1761 trouwde Willem Veldhuijzen in Hoogmade. Zijn zoektocht naar zijn Duitse oorsprong levert nogal wat vraagtekens op. De familie Waalboer woonde aan de Garenmarkt en kreeg in 1807 in Leiden te maken met de gevolgen van de kruitramp. In de negentiende eeuw wordt fotograferen mogelijk; eerst van de rijke mensen en na 1860 wordt het voor meer burgers mogelijk om dit te betalen. In dit artikel leren wij de periodes van fotografie herkennen. Als laatste wordt het verhaal verteld van een belangrijke, maar vergeten Leidse verzetsstrijder uit WO II – Abraham Filippo - wiens voorouders ook voor Leiden van betekenis zijn geweest.

Bronnenuitgaven

Verschillende bronnenboeken zijn nu ook via de website beschikbaar

De delen 1 t/m 11, 13, 15 en 20 zijn voor leden ook digitaal beschikbaar via onze website <https://ngv-afdelingen.nl/rjn/>

1. Voorschoten	5. Rijnsburg	9. Valkenburg	15. Warmond
2. Oegstgeest	6. Lisse	10. Lisse	20. Noordwijkerhout
3. Rijnsburg	7. Voorschoten	11. Voorschoten	
4. Zoeterwoude	8. Oegstgeest	13. Sassenheim	

De prijs van de delen 1, 2 en 15 voor €7.50 per stuk, per 2 delen voor €10,-. Deel 10, 11, 14 en 17 zijn € 10,- per stuk. De prijs van uitgaven 16, 18 en 21 is €13,50. Deel 19 kost €12,50 en de prijs voor deel 22 is €18,50. Wilt u de zending per post ontvangen dan dient u € 7,50 extra over te maken op banknr. NL73 INGB 0589 6198 02

t.n.v. NGV te Bunnik. (Bij omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland en Kennemerland**) Deel 23 t/m 25 en 26?

Deel 26 / Begraven Rijnsburg 1571-1678

Uitgave sept. 2021; 301 pag. waarvan 109 pag. tekst en 192 pag. foto's van originelen; bewerking door dhr. D. Boeke, J. Leeuwenhoek, B. Plantinga en H. Endhoven. In aanvulling op deel 3 en 5 over Rijnsburg is nu deel 26 verschenen waarin onderdelen van de kerkrekeningen met daarin ontvangsten voor begraven zijn opgenomen in de periode 1581/1588-1678. Het gaat hier dus om een zeer oude bron. Zowel de fotokopieën als de transcriptie en de indexen zijn opgenomen. Dit wordt aangevuld met het grafstedenboek 1661-1742, waarover wel al eerder gegevens waren opgenomen in publicaties. De papieren uitgave kost €22,50 (beperkte oplage). De stick met de delen 3, 5 en 28 kost €12,-. Portokosten zijn respectievelijk € 7,50 en € 1,-.

Deel 25 / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Begraven;

Uitgave juni 2018; 1369 pag.; bewerking door mevr. E. Keus.

De delen 23, 24 en 25 vormen één publicatie. Het bevat alle bewaard gebleven registers van Hazerswoude (RK: dopen 1705-1738; trouwen 1748-1811 (H. Michael); dopen 1797-1811 (H. Engelbewaarders); Remonstranten: dopen 1664-1811; Gereformeerd: dopen 1621-1811, trouwen 1620-1643 en 1670-1885; Hervormd: dopen 1792-1812, trouwen 1643-1670; Kinderen geboren in Hazerswoude doch Nederduits gereformeerd gedoopt in Koudekerk: 1776-1812; Begraven: Gaardersarchieven 1719-1805; gemeentelijke overlijdensregister 1806-1811; Nederduits-gereformeerd begraafregister 1652-1693. De omvang van deze publicatie heeft geleid tot de beslissing de overzichten in principe alleen **digitaal** ter beschikking te stellen. Er is een zeer beperkt aantal in boekvorm gemaakt (€ 65,00). Vraag wel eerst even of het nog in voorraad is. De digitale versie op een USB-stick is verkrijgbaar voor €12,50 bij de penningmeester Cees-Jan van den Hoek en bij het Historisch Museum Hazerswoude (Dorpsstraat 66, 2391 BK Hazerswoude).

Deel 24 / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Trouwen;

Deel 23 / Hazerswoude, dorp en Rijndijk. Dopen;

Deel 22 / Hillegom. St. Maartenskerk.

Uitgave 2016; 430 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Alphons Maas van 'de Stichting Vrienden van Oud Hillegom' schreef de inleiding. Deze uitgave bevat de bewerking van de DTB-registers van Hillegom van vóór 1815. Zowel de Rooms-Katholieke als de

Nederduits-Gereformeerde/ Hervormde gegevens zijn hierin opgenomen. Dit deel bevat ook informatie die niet aanwezig is bij ELO.

Deel 21 / Koudekerk a/d Rijn. De Brugkerk, van Nederduits-Gereformeerd tot Nederduits-hervormd.

Uitgave 2016. Bewerking door mevr. E. Keus. Het boek bevat de doopgegevens van 1624 tot 1812, huwelijken van 1624 tot 1798 en het register van begraven van 1781 tot 1820 aangevuld met de overlijdensregisters van 1685 tot 1812.

Deel 19 / Noordwijkerhout en de Zilk I. Parochie St Victor, rk 1678-1812) en nederduitsger. 1636-1812.

Uitgave 2015. Bewerking door mevr. E. Keus. Dit deel bevat rk doopgegevens (1678-1812) en trouwgegevens 1691-1812 / Nederduitsgereformeerde doopgegevens 1636-1812 en de trouwgegevens 1682-1812. Om de DTB-gegevens compleet te maken zijn tevens opgenomen de katholieke ingezetenen van De Zilk, gedoopt in Hillegom of Vogelenzang 1683-1812, dan wel aldaar getrouwd.

Deel 18 / Oegstgeest, rk dopen (1679 – 1812) en geref. DTB (1626 – 1812), met hiaat 1648 – 1661).

Uitgave 2014; 265 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De bewerkte gegevens vormen een waardevolle aanvulling op eerder verschenen delen 2 en 8.

Deel 17 / Sassenheim, geref. DTB (1661-1883)

Uitgave 2014; 174 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De gereformeerde kerk uit die periode is de voorloper van wat na 1814 de Hervormde kerk zou gaan heten. De doopinschrijvingen lopen van 1661 tot 1883, evenals de (onder) trouwinschrijvingen. Toegevoegd zijn de overlijdensgegevens over de periode 1722 tot 1960.

Deel 16 / Lisse, geref. DTB (1620 - ca. 1810)

Uitgave 2014; 318 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. De doopinschrijvingen lopen van 1620 tot 1811, de trouwinschrijvingen van 1620 tot 1809. Hieraan toegevoegd zijn nog de begravingen in en rondom de kerk over de periode 1747 tot 1833. Het merendeel van de personen is rk begraven. De rooms-katholieken hadden geen eigen kerkhof.

Deel 14 / Sassenheim, RK parochie St. Pancratius, DTB (1812 – 1912);

Uitgave 2013; 229 pag.; bewerking door mevr. E. Keus. Historisch overzicht: Aad van der Geest. Deel 14 bevat alleen rk personen die in Sassenheim hebben gewoond. De gegevens zijn afkomstig van DTB-boeken aanwezig in het archief van St. Pancratius te Sassenheim.

Deel 11 / Voorschoten, geref., lidmaten (ca. 1621 – 1833), ontvangen akten van indemniteit (1731 – 1803) en afgegeven akten van indemniteit (1797 – 1809).

Uitgave 2008, 175 pag.; bewerking door dhr. C.W. Delforterie.

Het boek bevat naast een aantal lidmatenlijsten, ook nieuwe en vertrokken lidmaten en data waarop mensen door belijdenis volwaardig lid werden. Het boek bevat naast aantekeningen betreffende 4200 namen van personen, indexen op voornamen, achternamen en patroniemen, aardrijkskundige namen, huis- en veldnamen, beroepen, functies etc.

Deel 10 / Lisse, parochianen van Sint Agatha 1813 – 1903.

Uitgave 2007; 300 pag.; bewerking door archiefgroep St. Agathaparochie en redactie bronnen. Dit boek is een vervolg op deel 6. Naast de gegevens betreffende doop, trouw en begraven zijn ook de gegevens van geboorte en overlijden verwerkt, zo ook over echtscheiding, eerste H. communie en allerlei andere (kerkelijke) zaken.

Deel 2 / Oegstgeest, geref., ondertrouw en trouw, 1645 – 1811.

Uitgave 1995; bewerking door dhr. J. van Egmond.

Deel 1 / Voorschoten, geref., ondertrouw en trouw, 1621 – 1805.

Uitgave 1995; 180 pag.; bewerking door dhr. C.W. Delforterie.

Kwartierstaten

Onze voorraad kwartierstatenboeken wordt steeds beperkter. Een klein aantal kunnen we u nog aanbieden voor de prijs van **€ 5,- per deel en €10,- voor 3 delen**.

Deze boeken, maar ook bovenstaande bronnenboeken, kunt u bestellen bij onze penningmeester, dhr. C.J. van den Hoek, Koraaalzwam 58, 2403 SM, Alphen aan den Rijn (graag eerst tel. contact 0172-438964). Hij kan ze ook voor u meenemen naar een afdelingsavond. Voor de verzending per post dient U dan € 5,- extra over te maken op banknr. NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik. Bij de omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland en Kennemerland** en met vermelding van de gewenste boeken en uw adres.

Deel 1 en 2 zijn uitverkocht maar deel 1 is via de website voor leden beschikbaar op: RYN.ngv-afdelingen.nl/.

Deel III, uitgave 1998. Het gaat om 8 kwartierstaten (van den Bosch – Oudshoorn / van der Hart - Van Houten / Hensing – Koree / Prins – Swank / Roest – Barendregt / Stiva – Schön / Verhoog – Vlasveld / van Waanen – Bazet), 6 stamreeksen (Brummelkamp / Coloos / de Graaff / van Iterson / Knotter / Peet), 6 aanvullingen (Blijleven – Roodenburg / van Egmond – Labree / van Eyk- Blok / van Nimwegen – Mulder / Regeer – van Klaveren / Snels – Alblas). Het boek is voorzien van illustraties.

Deel IV, uitgave 2001, 422 pag. Het bevat 8 kwartierstaten (Van Bronswijk – Brüne / Dewald – Kruis / Herrewijn – van der Maan / Hogervorst – Bierhoff / Kriek – De Wilt / Kruit – Hoogervorst / Selier – Plug / Slof – Zwanenburg), 4 stamreeksen (Boekee / Herrewijn / van der Klaauw / van Poelgeest) en bevat ruim 70 illustraties.

Deel V, uitgave 2007, 460 pag. Het boek bevat 9 kwartierstaten (Beurze-Kriek, Boot Leliveld / van Eendenburg-Petrejus / van de Geer-van Sante / Heemskerk-Popp / Kleinegris-Kuijper / Koolwijk-van der Waag / Spoelstra-Wilke / Wolff-Pollmann), 3

stamreeksen (Claverweijde / Kruit / Lacourt), 2 aanvullingen op eerdere publicaties, n.l. Kriek - De Wilt / Verbout – Wamsteeker en bevat veel illustraties.

Redactie afdelingsblad-statuu

- ✓ De redactie publiceert graag artikelen van onze leden
- ✓ De redactie houdt zich het recht voor, in overleg met de afzender, artikelen te weigeren, in te korten of aan te passen.
- ✓ De redactie is niet verantwoordelijk voor artikelen op naam.
- ✓ Publicaties in dit blad mogen worden gekopieerd, mits met bronvermelding.
- ✓ De sluitingsdatum inzenden van kopij voor **nr. 89** is **4 juni 2025**.
- ✓ De kopij, bij voorkeur als bijlage per mail inzenden naar **redactie-ryn@ngv.nl**

Bestuur van afdeling Rijnland en Kennemerland

Voorzitter / afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. A. Stikkelorum, Voorschoten. Tel. 071 – 576 4355. E-mail: voorzitter-ryn@ngv.nl

1° secretaris: Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Vacant, maar de mail wordt goed bijgehouden door Syske Visscher: E-mail: secretaris-ryn@ngv.nl

2° secretaris / Plv. afgevaardigde alg. ledenvergadering:

Dhr. D.M. Roest, Koudekerk a/d Rijn. Tel. 06 – 23863930 E-mail: mauring@gmail.com

Penningmeester / sociale media:

Dhr. C.J. van den Hoek, Alphen a/d Rijn. Tel. 0172 – 438964

E-mail: penningmeester-ryn@ngv.nl Bank NL73 INGB 0589 6198 02 t.n.v. NGV te Bunnik.

(Bij omschrijving altijd toevoegen: **t.n.v. Afd. Rijnland en Kennemerland**)

Bestuurslid / nieuwsbrief / PR:

Mw. S.G. Visscher, Leiden. Tel. 071 – 576 6395 E-mail: nieuwsredacteur-ryn@ngv.nl

Bestuurslid:

Dhr. G.J. Leeuwenhoek, Leiden. Tel. 06 - 48938412 E-mail: janleeuwenhoek@gmail.com

Bestuurslid / eindredactie mededelingenblad:

Mw. A.C. Poland, Leiden. Tel. 071 – 514 0016 E-mail: redactie-ryn@ngv.nl

Redactie mededelingenblad Rijnland en Kennemerland

Mw. A.C. Poland

Mw. M.J. Snels

Redactie Bronnenboeken

Dhr. J. van Egmond

Webredactie:, Mw. S.G. Visscher, Dhr. C.J. van den Hoek, mw. A.C. Poland.

Colofon: Dit blad verschijnt drie à vier keer per jaar en is een uitgave van afdeling Rijnland en Kennemerland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV).

Omslag blad: Detail van de kaart van Francesco Ricciardo 1741. De kleuren op de omslag zijn symbolisch. Blauw is het water van Rijnland en geel de duinen van Kennemerland. Blauw en geel wordt samengevoegd groen; de polders.

Herkomst kaart: <https://www.uu.nl/bijzondere-collecties/collecties/digitale-tentoonstellingen/kaarten-van-holland-en-utrecht> Ontwerp: Anneke Friedhoff.

© 2025 – overname van artikelen en teksten is slechts toegestaan onder nadrukkelijke verwijzing naar dit blad en met vermelding van de auteur.

Homepage van de afdeling: <https://www.ngv-afdelingen.nl/ryn/>

Voor nadere informatie de website van de NGV: www.ngv.nl

Oplage 100 exemplaren, pdf 419 exemplaren.

Drukkerij van der Linden, Leiden

M A R

Banco etiam
desi Bree Veerth
della profondita
questo luogo, la qu
di 14. Braccia

M A N I C

Imbocca
della

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

ngv

Rijn-
Kennemer
Land

Afzender:

NGV afd. Rijnland en Kennemerland

secre.: Morsstraat 15

2312 BK Leiden

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

